

**ΖΩΟΔΟΧΟΣ ΠΑΝΟΛΒΙΟΣ ΤΑΦΟΣ
ΕΚ ΓΑΡ ΘΑΝΑΤΟΥ ΠΡΟΣ ΖΩΗΝ ΚΑΙ
ΕΚ ΓΗΣ ΠΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΝ**

- Ο Πανάγιος Τάφος του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού είναι η «νέα μητρική κοιλία» εκ της οποίας ο κτιστός και φθαρτός άνθρωπος ως ψυχοσωματική ενότητα αναγεννάται οντολογικά και γίνεται κοινωνός και μέτοχος της αιωνίου και αφθάρτου ζωής στην άκτιστη και άληκτη Βασιλεία του Θεού
- Το μυστήριο του θανάτου Ιησού Χριστού γεννά την παραδοξότητα και αντινομία και του μυστηρίου της εκ θανάτου προσφερομένης αιωνίου ζωής για τον άνθρωπο της κτιστότητας και της θνητότητας, ο οποίος βιώνει την ελπίδα ως βεβαιότητα της «εκ γαρ θανάτου προς ζωήν και εκ γης προς ουρανόν» οντολογικής αναβάσεώς του

Όσο παράδοξο είναι το άκουσμα και μόνο της οξείας αντινομίας που εμπεριέχεται στην περίφραση «Ζωοδόχος όλβιος τάφος», επειδή ακριβώς ο τάφος για τον ορθολογιστή και πεπερασμένο κτιστό άνθρωπο αποτελεί το τέλος, τον αφανισμό και τον απόλυτο μηδενισμό της βιολογικής ψυχοσωματικής υπάρξεώς του, άλλο τόσο στο πρόσωπο του νεκρωθέντος και ενταφιασθέντος Ιησού Χριστού γεννάται μία νέα οντολογία, η παράδοξη οντολογία της Αναστάσεως, η οποία θραύει την τυραννία του ορθού λόγου και θεμελιώνει όντως την εκ του νεκρωθέντος θανάτου προσφορά της αιωνίου και αφθάρτου ζωής, όπως αυτή ανέτειλε εκ του παναγίου τάφου του θεανθρώπου Ιησού Χριστού.

Όταν η εκκλησία μέσα στη διαχρονία της ψάλλει το «Η ζωή εν τάφω», πιστοποιεί ταυτόχρονα ότι η εκ νεκρών Ανάσταση του «Πρωτοτόκου εκ των νεκρών» Ιησού Χριστού μεταμορφώνει τον χοϊκό τάφο σε απαρχή της αιωνίου και αφθάρτου αναστασίμου ζωής των κεκοιμημένων από καταβολής κόσμου και έως τα έσχατα στην συντέλεια των αιώνων. Η νέα οντολογία που γεννά η Ανάσταση του Χριστού, γεννά και την νέα οντολογία του τάφου, δηλαδή του θανάτου, επειδή ακριβώς ο φθοροποιός τάφος μεταμορφώνεται σε «Ζωοδόχο Πανόλβιο τάφο» και ο θάνατος μετατρέπεται σε ύπνο και απαρχή της «καινής εν Χριστώ Αναστάντι ζωής».

Το μυστήριο του θανάτου του θεανθρώπου Ιησού Χριστού γεννά την παραδοξότητα και του ζωοδόχου πανόλβιου τάφου, ο οποίος εκ του γεγονότος και μόνο της εκ νεκρών Αναστάσεως του θεανθρώπου αποτελεί πλέον ως «κενό μνημείο» την απτή και ορατή απόδειξη της αναστασίμου οντολογίας μέσα στη ζωή του κτιστού ανθρώπου και είναι εσαεί η «νέα μητρική κοιλία» εκ της οποίας ο κτιστός και φθαρτός άνθρωπος ως ψυχοσωματική ενότητα αναγεννάται οντολογικά και γίνεται κοινωνός και μέτοχος της αιωνίου και αφθάρτου ζωής στην άκτιστη και άληκτη Βασιλεία του Θεού. Το μυστήριο του θανάτου και του τάφου του Ιησού Χριστού είναι το μυστήριο της ίδιας της αιωνίου ζωής, η οποία κατά παράδοξο τρόπο για την πεπερασμένη ανθρώπινη λογική άρχεται από τον θάνατο και εκπηγάζει εκ του τάφου ως απολύτρωση για όλο το ανθρώπινο γένος της κτιστότητας και

θνητότητας, το οποίο βιώνει την ελπίδα ως βεβαιότητα της «εκ γαρ θανάτου προς ζωής και εκ γης προς ουρανός» αναβάσεως και σωτηρίας του.

Ο σταυρικός θάνατος του Ιησού Χριστού δεν αποτελεί το οντολογικό αδιέξοδο και το άδοξο τέλος του σχεδίου της θείας οικονομίας για την απολύτρωση του κτιστού ανθρώπου, αλλά το μέσο για την κατάλυση της φθοράς, «ίνα το φθαρτόν καταποθή υπό της αφθαρσίας», όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Άγιος Ειρηναίος. Ο αιόδιμος μέγας θεολόγος π. Γεώργιος Φλωρόφσκι εκκινεί από τη θεολογική διδασκαλία του θεοφόρου και θεοκίνητου Αγίου Αθανασίου του Μεγάλου και με έμφαση υπογραμμίζει την οντολογική σχέση που συνδέει την ενσάρκωση του Ιησού Χριστού με το μυστήριο του σταυρικού θανάτου του εκ του οποίου καταργείται το κράτος του θανάτου, αναφέροντας τα εξής: «Όμως ο θάνατος νικάται και καταργείται (εκρίζονται) όχι μόνον διά της παρουσίας της ζωής εις το φθειρόμενον σώμα, αλλά διά του εκουσίου θανάτου του ζωοποιούντος το σώμα. Ο Λόγος σαρκούται ένεκα του εν τη σαρκί θανάτου. Ιδού δε η βασική σκέψις του Αγίου Αθανασίου: «έλαβεν εαυτώ σώμα το δυνάμενον αποθνήσκειν, διότι μόνον διά του σώματος ήταν δυνατή η ανάστασις». Και τούτο δεν είναι μια «θεολογική γνώμη» του Αγίου Αθανασίου, αλλά η πίστις της Εκκλησίας. Εις το ότι ο άνθρωπος είναι θνητός πρέπει να βλέπουμε μία «οικονομικήν» αιτίαν (στο πλαίσιο της Θείας Οικονομίας) του σταυρικού θανάτου. Ο Θεάνθρωπος καταργεί την φθορά και ζωοποιεί (όχι μόνον τους νεκρούς αλλά) ακόμη και τον θάνατον διά του θανάτου του. Την δύναμιν και το κράτος του θανάτου τα συνέτριψε με τον θάνατόν του: «Του θανάτου το κράτος εξήλειψας, Δυνατέ, του θανάτου Σου». Και ο τάφος του έγινε «ζωοδόχος» και «πηγή της ημών αναστάσεως». Έτσι με τον θάνατον του θεανθρώπου κατανοείται το αναστάσιμον νόημα του θανάτου: «θανάτω θάνατον ώλεσεν».

Ο όρος και μόνο «αναστάσιμος θάνατος» εμπεριέχει μια αντινομία σε σχέση με τη φυσική νομοτέλεια επειδή ο κτιστός άνθρωπος αδυνατεί να κατανοήσει και να αποδεχθεί με τον πεπερασμένο «ορθό λόγο» του, το μυστήριο της εν τω θανάτω και εν τω τάφω ζωής. Ο θάνατος και ο τάφος του Χριστού αποτελούν την απαρχή της αναστάσεως των κεκοιμημένων. Μόνο ο σταυρικός θάνατος και ο ζωοδόχος τάφος του Χριστού εμπεριέχουν την παλιγγενεσία των θνητών βροτών και την αθανασία τους. Κατά τον π. Γεώργιο Φλωρόφσκι «ο Θεός τρόπον τινά αναπλάττει, «ξαναχύνει» το σκεύος του σώματος μας... Μέσα του ο θάνατος κρύβει τον σπόρον, την δυνατότητα της Αναστάσεως. Η δυνατότης όμως αυτή γίνεται πραγματικότης μόνον χάρις εις την «απαρχήν» των κεκοιμημένων». Η λύπη του θανάτου λύεται μόνον με τη δύναμιν της αναστάσεως του Χριστού».

Ο Ιησούς Χριστός ως «αυτοζωή» και «μόνη πηγή της αιωνίου ζωής και της αθανασίας» ιερουργεί το μυστήριο της ζωής δια του θανάτου και εν τω τάφω, όπου κατερχόμενος στο Βασίλειο του Άδου ως τέλεια και αδιαίρετη ψυχοσωματική οντότητα ζωογονεί την νεκρωμένη ανθρώπινη φύση. Η ίδια η ζωή εν Χριστώ κρύπτεται μέσα στο θάνατο και τον τάφο όταν ο ενσαρκωμένος Υιός και Λόγος του Θεού ως «ζωή αθάνατος» νεκρώνει τον Άδη και επανενώνει την αθάνατη ψυχή με το φθαρτό χοϊκό σώμα.

Ο αναστάσιμος θάνατος και ο αναστάσιμος και ζωοδόχος πανόλβιος τάφος στο θεανδρικό πρόσωπο του Χριστού είναι τα δηλωτικά της αιωνίου ζωής και αθανασίας. Ο ενταφιασμένος Χριστός αναδεικνύεται «αλλότριος διαφθοράς» και είναι ο μόνος «ζωαρχικώτατος νεκρός», ο οποίος με το θάνατο θανατώνει το θάνατο και τον Άδη. Ο τάφος

του θεανθρώπου είναι η ζωοδόχος καρέδρα της παλιγγενεσίας των ανθρώπων τους οποίους καινοποιεί ο ίδιος αυτός που είναι ο «πρωτότοκος εκ των νεκρών».

Ο εν τάφω κείμενος «αθάνατος νεκρός» αθανατοποιεί και αφθαρτοποιεί την όλη ψυχοσωματική ανθρώπινη ύπαρξη και συνάμα σύμπασα την κτιστή δημιουργία. Ο ενταφιασμός του θεανθρώπου Χριστού είναι κάθοδος στο Βασίλειο του Άδου και άνοδος του κτιστού και φθαρτού ανθρώπου «εκ γης προς ουρανόν». Με την εις Άδου κάθοδο του Λυτρωτού Κυρίου δεν αποδεικνύεται η νίκη του θανάτου αλλά πιστοποιείται η νίκη της ζωής, επειδή ακριβώς με το «τετέλεσται» επί του Σταυρού και την κάθοδο του θεανθρώπου στα φυλάκια του Άδου συντελείται η θέωση του ανθρώπου και η αποκατάστασή του στο «αρχαίον κάλλον».

Ο θάνατος συναντά τον κύριο της δόξης και όχι τον νεκρωθέντα επί του Σταυρού Ιησού Χριστό. Την πικρότατη γεύση της ζωής γεύεται ο θάνατος όταν βλέπει άνθρωπον «τεθεωμένον». Βλέπει τα στίγματα της σαρκός του «εθελόθυτου θύματος» αλλά συγχρόνως πικραίνεται γευόμενος την πανσθενουργία και πανδυναμία της θεότητας. Πόσο συγκλονιστικός είναι ο «Κατηχητικός Λόγος» του Ιερού Χρυσοστόμου όταν διακηρύττει την βεβαία πίστη της Εκκλησίας ότι: *«Εσκόλευσε τον Άδη ο κατελθών εις τον Άδη. Επίκρανεν αυτόν γευσάμενον της σαρκός αυτού... Επικράνθη και γαρ ενεπαίχθη (= τον κοροΐδευσε). Έλαβε σώμα και θεώ περιέτυχεν. Έλαβε γην και συνήντησε ουρανώ. Έλαβε όπερ έβλεπε και πέπτωκεν όθεν ουκ έβλεπε».*

Όσο και αν ηχεί παράδοξα ότι ο επί του Σταυρού Θάνατος και η εν τω «καινώ μνημείω» απόθεση του Ιησού Χριστού συνιστούν την δόξα του «Υιού του ανθρώπου», εντούτοις είναι η μόνη βεβαία αλήθεια η οποία θρυμματίζει την φυσική νομοτέλεια και φανερώνει αυτό που με έμφαση γράφει ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος, ότι δηλαδή δια της σταυρικής θυσίας και της εις Άδου καθόδου «εδοξάσθη ο Υιός του ανθρώπου και ο Θεός εδοξάσθη εν Αυτώ» (Ιω. 13, 31).

Στον ζωοδόχο πανόλβιο τάφο συντελείται το μυστήριο της ζωής, όπου ο «ζωαρχικώτατος νεκρός» συνενώνει «τα το πριν διεστώτα». Ενταφιάζεται και «ιδιού γαρ εν νεκροίς λογίζεται ο εν υψίστοις οικών και τάφω σμικρώ ξενοδοχείται», στον οποίο, κατά το Μέγα Σάββατο, όπως θεοπνεύστως γράφει ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, «αναπλάθη τον Αδάμ και την Εύα», αναδημιουργεί «τον όλον άνθρωπον». Ο ίδιος με έμφαση διδάσκει ότι: *«Το Σάββατο τέλος πραγματικά είναι της πρώτης των όντων γενέσεως· αρχή δε μυστική και νοητική είναι της δευτέρας των όντων αναγεννήσεως και καινοποιήσεως».*

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος, όταν αναφέρει ότι για να αποκτήσουμε ζωή «εδείθημεν Θεού σακρουμένου και νεκρουμένου», επιβεβαιώνει ότι ο Υιός Λόγος με την ενσάρκωσή του «προσέλαβε τον όλο άνθρωπο, πλην αμαρτίας», και ότι ο θάνατος του Χριστού είναι εκούσιος κατά το ανθρώπινον θάνατος Εκείνου, που κατά την αχώριστη από την ανθρώπινη φύση Του Θεότητά Του είναι η «αιώνιος ζωή». Είναι ο θάνατος του θεανθρώπου και γι' αυτό είναι θάνατος-πηγή αθανασίας του όλου ανθρώπου. Ο άφθορος θάνατος και η άφθορη ταφή του Ιησού Χριστού είναι τα «φάρμακα της σωτηρίας». Ο εσταυρωμένος κενούται επί του Σταυρού και ως «αείζωος νεκρός» στον τάφο «νεοποιεί τους γηγενείς» θνητούς. Ο θεάνθρωπος κύριος για να θεραπεύσει και σώσει το ανθρώπινο γένος χρησιμοποιεί τα όμοια ιατρικά και ιατρεύει τις όμοιες ασθένειες των ανθρώπων. Με τον εκούσιο Σταυρικό Θάνατό του θανατώνει τον θάνατο. Με την ταφή του ιατρεύει τη φθορά

του ανθρώπου. Για να σώσει τον καταβάντα στον Άδη άνθρωπο της φθοροποιού αμαρτίας κατέρχεται και ο ίδιος στο Βασίλειο του Άδου. Έτσι ελευθερώνει τον Άδη και την Εύα από το φορτίο της αμαρτίας, αφού ο ίδιος ανέλαβε εκουσίως τις αμαρτίες τους. Ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός αναφέρει χαρακτηριστικά: *«Ο Κύριος δια του ιδίου εδωρήσατο σώματος τω ημετέρω γαρ σώματι την τε ανάστασιν και την μετά ταύτα αφθαρσίαν. Δει γαρ (= πρέπει) το φθαρτόν τούτο ενδύσασθε αφθαρσίαν, φησίν, ο θείος Απόστολος».* Η δε Εκκλησία ψάλλει διακηρύττουσα ανά τους αιώνες: *«Δια θανάτου το θνητόν, διά ταφής το φθαρτόν μεταβάλλεις. Αφθαρτίζεις γαρ θεοπρεπέστατα, απαθανατίζων το πρόσλημμα. Η γαρ σαρξ σου διαφθοράν ουκ οίδε Δέσποτα, ουδέ η ψυχή σου εις άδου, ξενοπρεπώς εγκαταλέλειπται».*

Ο «νεκρός Πρωτότοκος» Χριστός ως Πλαστουργός και δημιουργός των πάντων Θεός, κατά το «τετέλεσται» επί του Σταυρού «αφυπνώσας υπερφυώς» κατατίθεται εν τάφω και κατέρχεται στα κατώτατα της γης έως κέντρου Άδου όπου καθεύδει τον «φυσίζωον (= ζωοποιό) ύπνο» του και ως παντοδύναμος αυτοζωή «ζωήν εγείρας εξ ύπνου και της φθοράς». Ο θάνατος είναι πλέον εν Χριστώ «ύπνος φυσίζωος» και απλό βιολογικό γεγονός χωρισμού ψυχής και σώματος, που όμως ο «ζωαρχικώτατος νεκρός» εν τάφω ζωαρχικώ συνενώνει και αναπλάθει τον όλο άνθρωπο ως τελεία ψυχοσωματική οντότητα. Ο εκτός φθοράς και διαφθοράς Ιησούς Χριστός αθανατίζει και απαθανατίζει την ανθρώπινη κτιστή φύση, όπως θεόπνευστα ψάλλει η Εκκλησία: *«το φθαρτόν δε σου προς αφθαρσίαν μετεστοιχείωσας, και αφθάρτου ζωής, έδειξας πηγήν εξ αναστάσεως».*

Πώς όμως εκπηγάξει η εκ του θανάτου ζωή και αφθαρσία για το ανθρώπινο γένος; Πώς συντελείται η ενανέωση της ψυχής με το σώμα ώστε να σώζεται, να αναδημιουργείται ο «καινός και άφθαρτος Αδάμ»; Ο αιόδιμος π. Γεώργιος Φλωρόφσκι επικαλούμενος την Θεολογική διδασκαλία του Αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού και του Αγίου Γρηγορίου Νύσσης αναφέρει χαρακτηριστικά: *«Και το κυριώτερον: ήτο ένας θάνατος εν τη υποστάσει του Λόγου (εννοεί τον ενσαρκωθέντα Υιό Θεό Λόγο) θάνατος της «ενυποστάτου» ανθρωπότητας. Γενικά ο θάνατος είναι χωρισμός. Έτσι και στον θάνατο του Σωτήρος χωρίζονται η παναχράντος ψυχή του από το σώμα του... όμως η μία υπόσταση του θεανθρώπου δεν «υπομένει» διαίρεση, ούτε ανατρέπεται, ούτε καταστρέφεται η υποστατική ένωση. Με άλλα λόγια: Με το θάνατο αυτό η ψυχή και το σώμα, που «χωρίζονται», εξακολουθούν να παραμένουν ηνωμένα χάρη στην θεότητα του Υιού Θεού Λόγου, από τον οποίο είναι «εις ίσον βαθμόν» αδύνατον και για τα δύο να αποξενωθούν. Αυτό βεβαίως δεν μεταβάλλει τον οντολογικό χαρακτήρα του θανάτου, αλλά μεταβάλλει το νόημά του. Τον κάνει θάνατο άφθαρτο και ακριβώς γι' αυτό με αυτόν νικάται η φθορά και ο θάνατος και αρχίζει η ανάσταση... ο θάνατος του θεανθρώπου καθίσταται η ανάσταση της ανθρώπινης φύσεως... «Ει και τέθνηκε τοιγαρούν ως άνθρωπος, και η Αγία Αυτού ψυχή του αχράντου διηρέθη σώματος», λέγει ο Δαμασκηνός, «αλλ' η θεότης αχώριστος αμφοτέρων διέμεινε της τε ψυχής φημί και του σώματος». Όταν δε η εκκλησία ψάλλει: «Ανηρέθη, αλλ' ου διηρέθης, Λόγε ης μετέσχες σαρκός», υπογραμμίζει ακριβώς ότι η θεότητα του ενσαρκωθέντος Υιού Θεού Λόγου κράτησε άφθορο (άφθαρτο) το σώμα και αδιάφθορη την ψυχή από τα θανατηφόρα δεσμά του Άδου, οπότε ο θεάνθρωπος λυτρωτής Χριστός ανέπλασε ψυχοσωματικά την όλη ανθρώπινη φύση.*

Ο θεοφόρος Πατήρ της Εκκλησίας Άγιος Αθανάσιος αναφερόμενος στην αθανατοποίηση και αφθαρτοποίηση της ανθρώπινης φύσεως εν Χριστώ Αναστάντι γράφει:

«Το σώμα, λοιπόν, επειδή και αυτό είχε την ίδια ουσία που είχαν και όλα τα άλλα (διότι ήταν ανθρώπινο σώμα), αν και δημιουργήθηκε με πρωτάκουστο θαύμα μόνον από Παρθένο, όμως επειδή ήταν θνητό, απέθνησκει όπως και τα όμοιά του. Επειδή όμως κατοίκησε σε αυτό ο Λόγος, δεν κατεστρέφετο συμφώνως προς την φύση του, αλλά χάρις στον Λόγο του Θεού, που κατοίκησε εντός αυτού, έμεινε άφθαρτο και συνέβη το παράδοξο να γίνονται και τα δύο συγχρόνως, δηλαδή και ο κοινός θάνατος εξεπληρούτο στο σώμα του Κυρίου, και ο θάνατος και η φθορά εξηφανίζοντο εξαιτίας του συνυπάρχοντος Λόγου... αφού ο Λόγος δεν ήταν δυνατόν να αποθάνει (διότι ήταν αθάνατος) έλαβε σώμα που να δύναται να αποθάνει, ώστε να το προσφέρει ως δική του προσφορά χάριν όλων και, πάσχοντας αυτός υπέρ πάντων, επειδή ήταν ο ίδιος κάτοικος του σώματος, να «καταργήσει τον το κράτος έχοντα του θανάτου, τουτέστι τον διάβολον, και απαλλάξει τούτους, όσοι φόβω θανάτου δια παντός του ζην ένοχοι ήσαν δουλείας» (Εβρ. 2, 14-15).

Αφού βεβαίως ο κοινός Σωτήρ όλων απέθανε υπέρ ημών, τώρα πλέον όσοι πιστεύομεν εις τον Χριστόν δεν αποθνήσκουμε δια θανάτου, όπως παλαιότερα κατά την απειλή του νόμου (διότι έχει πλέον παύσει η τοιαύτη καταδίκη). Αλλ' αφού παύει και εξαφανίζεται η φθορά δια της χάριτος της Αναστάσεως, στο εξής αποθνήσκουμε ως προς το θνητό στοιχείο του σώματος μόνον στον καιρό τον οποίο όρισε για τον καθένα ο Θεός, για να μπορέσουμε να επιτύχουμε ανωτέρας αναστάσεως. Διότι όπως τα σπέρματα τα οποία ρίπτονται στη γη, έτσι και εμείς με το να αποθνήσκουμε, δεν χανόμεθα, αλλά σπειρόμεθα για να αναστηθούμε, αφού κατηργήθη ο θάνατος δια της χάριτος του Σωτήρος...

Ενδιαφέρετο πολύ ο Κύριος για την Ανάσταση του σώματος, την οποία επρόκειτο να συντελέσει. Διότι τούτο ήταν τρόπαιο κατά του θανάτου. Να επιδείξει δηλαδή σε όλους την ανάσταση. Και για να διαπιστώσουν όλοι την αφθαρσία των σωμάτων που θα ακολουθήσει. Και ετήρησε άφθαρτο το σώμα του, για να είναι σε όλους ενέχυρο και γνώρισμα της αναστάσεως που θα συμβεί σε όλους...

Εάν πάλι χωρίς καμμία ασθένεια και κανένα πόνο, τελείως μόνος κάπου σε μία γωνία ή σε έρημο τόπο, ή σε μία οικία ή οπουδήποτε έκρυπτε το σώμα του και μετά τούτο ενεφανίζετο εξαίφνης και έλεγε ότι είχε εγερθεί εκ νεκρών, όλοι θα ενόμιζαν ότι λέει μύθους και πολύ περισσότερο δεν θα τον επίστευαν, εάν ομιλούσε περί της Αναστάσεως, διότι δεν θα υπήρχε ανάσταση, εάν δεν είχε προηγηθεί ο θάνατος. Δια τούτο, εάν κρυφίως συνέβαινε κάπου ο θάνατος του σώματος, με το να μη είναι εμφανής ούτε ενώπιον μαρτύρων ο θάνατος, θα ήταν αφανής και αναπόδεικτη και η ανάσταση αυτού... Διότι εάν, και έτσι που συνέβη εμπρός στα μάτια όλων και ο θάνατος και η ανάσταση, δεν ηθέλησαν να πιστεύουν οι τότε Φαρισαίοι, αλλά και εκείνους που είχαν δει την ανάσταση τους επέσαν να την αρνηθούν, οπωσδήποτε, εάν κρυφίως είχαν γίνει αυτά, πόσες ψευδείς δικαιολογίες και απιστίες δεν θα επινοούσαν. Και πώς λοιπόν θα τελούσε το χρέος του θανάτου και πώς θα ενικούσε τούτον, εάν δεν τον επροσκαλούσε και δεν επεδείκνυε ενώπιον πάντων τον θάνατον νεκρό και άκυρο εξαιτίας της αφθαρσίας που εδόθη στο σώμα;

Διότι έτσι εφανέρωσε τελείως τον εαυτό του επί του σταυρού, και έκανε την κτίση να μαρτυρεί πολύ εντονότερα την παρουσία του δημιουργού της. Δεν ηνέχθη τον ναό του, το σώμα του, να παραμείνει επί πολύ νεκρό, αλλ' αφού το έδειξε νεκρό στην συμπλοκή του προς το θάνατο, ευθύς την τρίτη ημέρα το ανέστησε, φέρων ως τρόπαια και νίκες κατά του θανάτου την αφθαρσία και την απάθεια, την οποία απέκτησε το σώμα. Βεβαίως ηδύνατο και

πάραιτα να αναστήσει το σώμα από το θάνατο και πάλι να το δείξει ζωντανό, αλλά και αυτό δεν το έκανε, επειδή καλώς προέβλεψε ο Σωτήρ. Διότι εάν πάραιτα ανεσταίνεται, θα ηδύνατο κάποιος να πει ότι δεν απέθανε ή ότι δεν τον ήγγισε καθόλου ο θάνατος. Ίσως δε, εάν συνέβαιναν στο ίδιο χρονικό διάστημα και ο θάνατος και η ανάσταση, δεν θα εφανερώνετο η δόξα της αφθαρσίας.

Δια τούτο, προκειμένου να δειχθεί το σώμα νεκρό, ο Λόγος υπέμεινε και μία ημέρα μεταξύ θανάτου και αναστάσεως και την τρίτη ημέρα το έδειξε σε όλους άφθαρτο. Για να δειχθεί λοιπόν ο θάνατος στο σώμα, το ανέστησε την τρίτη ημέρα. Δεν ηνέχθη όμως να μείνει περισσότερο από τρεις ημέρες... Ούτε εβράδυνε επί πολύ να εμφανισθεί σε αυτούς που τον είχαν ακούσει να ομιλεί περί της αναστάσεως, αλλ' ενώ ακόμη ζούσαν στην γη και ήταν στον τόπο εκείνων που τον εθανάτωσαν και εκείνων που διεβεβαίωσαν περί του θανάτου του σώματος του Κυρίου, αυτός ο Υιός του Θεού ενεφάνισε αθάνατο και άφθαρτο το σώμα, το οποίο είχε μείνει επί τρεις ημέρες νεκρό...». Η δε Εκκλησία επιβεβαιώνοντας και διακηρύσσοντας ανά τους αιώνες το γεγονός της εκ νεκρών Αναστάσεως του Κυρίου ψάλλει: *«Ὁλβιος τάφος! Ἐν εαυτῷ γὰρ δεξάμενος, ὡς υπνοῦντα τον δημιουργόν, ζωής, θησαυρός, θεῖος αναδέδεικται, εἰς σωτηρίαν ημῶν των μελωδούντων. Ἀνθρωπά ο Θεός ευλογητός εἰ»*.